Sosiaali- ja terveysministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain sekä ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta (HE 183/2026 vp)

Merituuli Mähkä
Hallitusneuvos
Perustuslakivaliokunta 6.10.2026

Kuoleman toteamista koskevien säädösmuutosehdotusten tausta

- Kuolemansyyn selvittämisestä säädetään kuolemansyyn selvittämisestä annetussa laissa (459/1973) ja -asetuksessa (948/1973).
- Kuoleman toteamisesta annetussa STM asetuksessa (27/2004) säädetään perusteista, joiden mukaan ihminen voidaan todeta kuolleeksi, sekä kuoleman toteamiseksi tehtävistä tutkimuksista.
- Perustuslakivaliokunta on pitänyt välttämättömänä, että kuoleman toteamisesta koskevasta perussäännöksestä säädettäisiin lain tasolla (PeVL 24/2010 vp, PeVL 27/2018 vp).
- Esillä on ollut lainvastaisia käytänteitä ja ohjeita, joissa vainaja on voitu siirtää kylmäsäilytykseen ennen kuoleman toteamista tai kuolemaa ei ole todettu viivytyksettä
  - Lääkäriresurssien haasteet, päivystysverkon harveneminen, kuolinpaikkana aiempaa useammin sosiaalihuollon yksikkö
- Voimassa olevan lain mukaan kuoleman voi todeta vain lääkäri tai tietyin ehdoin 5. vuoden opinnot suorittanut lääkäriopiskelija.

Kuoleman toteamista koskevat ehdotukset

- Säännökset kuoleman toteamisesta nostettaisiin asetuksesta lain tasolle
- Perusteet, joiden mukaan kuolema voidaan todeta kuolleeksi, säilyisivät keskeiseltä osin entisellään
  - Ihminen on kuollut, kun kaikki hänen aivotoimintansa ovat pysyvästi loppuneet.
  - Kuolema voidaan todeta sen perusteella, että hengitys ja verenkierto ovat pysyvästi loppuneet, toissijaiset kuolemanmerkit ovat ilmaantuneet taikka elimistö on tuhoutunut elinkelvottomaksi. Sydämen sykkiessä kuolema voidaan todeta myös, kun lääketieteellisillä tutkimuksilla on osoitettu, että aivotoiminnot ovat pysyvästi lakanneet (aivokuolema).
  - Kuolema sikiön kuollessa todetaan, jos sikiön kuollessa raskaus on kestänyt vähintään 22 viikkoa tai sikiö painaa vähintään 500 grammaa
- Kuolema on todettava viivytyksettä

Kuoleman toteamista koskevat ehdotukset

- Kuoleman saa todeta lääkäri tai hyväksytysti vähintään viiteen ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot suorittanut lääketieteen opiskelija hoitaessaan tilapäisesti lääkärin tehtävää julkisen palvelunjärjestäjän palveluksessa tai sellaisen yksityisen palveluntuottajan palveluksessa, joka tuottaa sosiaali- tai terveydenhuollon palveluja julkiselle palvelunjärjestäjälle.
- Sikiön kuoleman saa todeta lääkäri
- Ennakoiduissa kuolemantapauksissa sairaanhoitaja saa todeta kuoleman, jos kuolema tapahtuu:

    1) terveyskeskuksessa, sairaalassa tai muussa terveydenhuoltoa toteuttavassa toimintayksikössä;

    2) sosiaalihuollon ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, laitospalvelussa tai yhteisöllisessä asumispalvelussa;

    3) paikassa, johon vainaja eläessään sai kotisairaanhoidon, kotisairaalahoidon tai kotihoidon palveluja.
- Edellytyksenä sairaanhoitajan tekemälle kuoleman toteamiselle on, että sairaanhoitajalla on riittävä tieto potilaan tilasta, kuoleman toteamiseksi tehtävistä tutkimuksista ja kuolemansyyn selvityksen perusteista. Sairaanhoitaja ei saa todeta kuolemaa, jos kuoleman olosuhteissa on syytä epäillä, että asiassa on suoritettava oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvitys.

Kuoleman toteamista koskevat ehdotukset

- Lisäksi ensihoitaja, joka on suorittanut sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, johon on liitetty tutkintonimike ensihoitaja (AMK), sairaanhoitaja, jolla on ensihoidon hoitotason pätevyys, sekä muu ensihoidossa työskentelevä sairaanhoitaja saa todeta kuoleman, jos poliisi päättää vainajan löytymisen yhteydessä, että vainajalle suoritetaan oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen.

- Kuoleman toteavalla ensihoitajalla ja ensihoidossa työskentelevällä sairaanhoitajalla on oltava riittävä tieto kuoleman toteamiseksi tehtävistä tutkimuksista ja kuolemansyyn selvityksen perusteista.

- Aivokuoleman toteaa kaksi lääkäriä, joilla on oltava aivokuoleman toteamiseksi suoritettavien lääketieteellisten tutkimusten tekemiseen riittävä koulutus.

- Sairaanhoitajan tai ensihoitajan ammattiin opiskeleva ei saa todeta kuolemaa eikä lääketieteen opiskelija aivokuolemaa eikä sikiön kuolemaa.

Muut kuoleman toteamiseen ja kuolemansyyn selvittämiseen liittyvät keskeiset ehdotukset

- Lakiin lisättäisiin nimenomainen säännös, jonka mukaan vainajan ruumis voidaan siirtää kylmäsäilytystiloihin, kun kuolema on todettu laissa säädetyn mukaisesti
- Ruumis voidaan kuitenkin lisäksi siirtää kylmäsäilytystiloihin poliisimiehen päätöksen perusteella ennen kuoleman toteamista kuoleman ollessa ilmeinen ruumiin tuhoutumisen tai pitkälle edenneiden kuolemanmerkkien ilmaantumisen takia ja eräiden muiden edellytysten täyttyessä
- Kuoleman toteamisen jälkeen lääkärin tehtävä on edelleen tehdä vainajan ulkotarkastus ja lääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen
  - Pykälätasollakin erotettaisiin nykyistä selvemmin kuoleman toteamisen, vainajan ulkotarkastuksen ja kuolemansyyn selvittämisen menettelyt
- Säädetään perussäännökset siitä, mitä vainajan ulkotarkastukseen ja lääketieteelliseen kuolemansyyn selvittämiseen sisältyy
- Säädetään enimmäisaika sille, milloin vainajan ulkotarkastus tulee tehdä: 7 vrk kuoleman toteamisesta tai jos suoritetaan oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus, sen yhteydessä
- Lääkäri laatii kuolintodistuksen ja hautausluvan kuten nytkin. Niitä koskeva sääntely siirtyisi asetuksesta lakiin.

Vainajan käsittelyä ja säilyttämistä koskevat ehdotukset

- Säädettäisiin perussäännökset vainajien asianmukaisesta käsittelystä ja säilyttämisestä
- Vainajan ruumiin käsittelyyn osallistuvien on varmistettava vainajan henkilöllisyys käsittelytilanteissa sekä huolehdittava, että tieto vainajan olinpaikasta on selvitettävissä
- Sillä sosiaali- tai terveydenhuollon palvelujärjestäjällä tai -tuottajalla, jonka palveluissa henkilö kuoli, ja vainajan ruumista säilyttävällä yliopistolla on vastuu saattaa vainajan ruumis kuntoon, joka mahdollistaa ruumiin luovuttamisen sille, joka on ilmoittanut huolehtivansa vainajan hautaus- tai tuhkaamisjärjestelyistä
- Vainajan ruumista säilyttävän sosiaali- tai terveydenhuollon palvelunjärjestäjän tai -tuottajan vastuulla on poistaa vainajasta turvallisuusriskin aiheuttavat sekä vainajassa ulkoisesti näkyvät hoitolaitteet
  - Hyvinvointialueen viimesijainen velvoite huolehtia hoitolaitteiden poistamista
- Hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että sen alueella on riittävästi asianmukaisia ruumiin kylmäsäilytystiloja

Lain rangaistussääntelyä koskevat ehdotukset

- Voimassa olevassa laissa on ns. blankorangaistussäännös lain rikkomisesta
- Säädettäisiin ne teot, jotka ovat rangaistavia kuolemansyyn selvittämistä koskevana rikoksena
- Rangaistusasteikko olisi sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta
- Laissa olisi viittaussäännökset rikoslain (39/1889) virkavelvollisuuden rikkomista ja tuottamuksellista virkavelvollisuuden rikkomista sekä salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevaan sääntelyyn

Ihmisarvon kunnioittaminen ja oikeus elämään

- PL 1.2 §: Valtiosääntö turvaa ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistää oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa.
- PL 7.1 §: Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.
- Perusoikeudet kuuluvat luonnolliselle henkilölle hänen elinaikanaan ja hän on niiden suojan piirissä kuolemaansa saakka (HE 309/1993 vp, s. 24/I). Vainaja ei lähtökohtaisesti ole Suomen perusoikeusjärjestelmässä perusoikeuksien subjekti.
- PeV on todennut, että perustuslain 1 §:n 2 momentin säännös ihmisarvon loukkaamattomuudesta ulottaa vaikutuksensa laajemmalle kuin elossa olevien ihmisyksilöiden kohteluun (PeVL 71/2002 vp, s. 2, PeVL 24/2010 vp, s. 2).

Ihmisarvon kunnioittaminen ja oikeus elämään

- PL 7.1 § turvaa siinä lueteltuja oikeushyviä julkisen vallan itse toimeenpanemilta loukkauksilta. Toisaalta säännös edellyttää, että valtio lainsäädäntötoimin turvaa näitä oikeuksia muita ulkopuolisia loukkauksia vastaan.
- Oikeudesta elämään voidaan johtaa yleinen velvollisuus sellaisiin julkisen vallan toimiin, joilla edistetään elämän edellytyksiä.
- Turvallisuuden mainitseminen korostaa julkisen vallan positiivisia toimintavelvoitteita yhteiskunnan jäsenten suojaamiseksi rikoksilta ja muilta heihin kohdistuvilta oikeudenvastaisilta teoilta
- Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan mukaan jokaisen oikeus elämään on suojattava laissa. Artiklaan sisältyy myös menettelyllisiä edellytyksiä, eli sopimusmääräys paitsi kieltää mielivaltaisen hengenriiston myös sisältää velvollisuuden tutkia perusteellisesti kuolemaan johtaneet viranomaisoperaatiot ja muut tapahtumat (EIT Ergi v. Turkki, 28.7.1998).
- Sääntelyllä on yhteys myös yksityis- ja perhe-elämän suojaan (PL 10.1 §, EIS 8 artikla), sillä määräykset yksityis- ja perhe-elämän suojasta antavat suojaa kuolleen henkilön lähiomaisille esimerkiksi vainajan käsittelyä koskevissa kysymyksissä

Ihmisarvon kunnioittaminen ja oikeus elämään

- Laissa säädettäisiin perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla lakitasoiset perussäännökset kuoleman toteamisesta
- Ihmisarvon kunnioittamisen vaikutuksen myötä sääntelykokonaisuutta voidaan arvioida vastaavin kriteerein kuin yksilön oikeuksien perusteista muutenkin säädettäessä.
- Kuoleman toteamista koskevilla säännöksillä on kuitenkin myös suora liityntä perustuslain 7 §:n mukaiseen oikeuteen elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen
  - asianmukaisesti toteutettu kuoleman toteaminen estää sen, että vielä elossa oleva henkilö todetaan kuolleeksi, vaikka esillä olisi tarve hoitotoimenpiteille, tai että elossa oleva henkilö siirretään kylmäsäilytykseen, mikä olisi elossa olevalle mutta tajuttomalle henkilölle
- Ehdotetut säännökset kuoleman toteamisesta tarjoisivat riittävät menettelylliset takeet perustuslain 7 §:n 1 momentissa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklassa suojattujen oikeuksien turvaamisessa.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- PL 2.3 §: julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.
- PL 124 §: julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.
- Kuoleman voi todeta muukin kuin viranomaisen palveluksessa oleva lääkäri, lääkäriopiskelija ja muu terveydenhuollon ammattihenkilö
- Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 92 §:n 2 momentin mukaan tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Valtaosa sairaanhoitajista työskentelee työsopimussuhteessa.
- Asian arvioinnissa on merkityksellistä paitsi se, onko kyseessä julkinen hallintotehtävä, myös se, onko kyseessä sellainen julkinen hallintotehtävä, johon sisältyy julkisen vallan käyttöä.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- **Julkisen hallintotehtävän** käsite on julkisen vallan käyttöä laajempi käsite, joka viittaa verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp, s. 179).
- Hallintolain (434/2003) esityöt:
  - Julkinen hallintotehtävä viittaa toimintaan, johon liittyy yleisen edun toteuttamista tai muutoin julkisten palvelujen järjestämiselle luonteenomaisia piirteitä. Keskeistä on myös, että tehtävä perustuu lailla tai lain nojalla annettuun julkiseen toimeksiantoon.
  - Julkisiin hallintotehtäviin liittyy usein oikeus käyttää julkista valtaa eli hallintopäätösten tekemistä sekä asian ratkaisemista välittömästi palvelevia valmistelu- ja täytäntöönpanotoimia.
  - Tosiasiallinen hallintotoiminta: julkista hallintotoimintaa, mikä ei ole päätöksentekoa eikä julkisen vallan käyttöä ja jolla ei tavoitella suoranaisia oikeusvaikutuksia. Tosiasiallista hallintotoimintaa on esimerkiksi erilaisten hoitotoimien suorittaminen. Tosiasialliseen hallintotoimintaan saattaa sisältyä julkisen vallan käyttöä, kuten yksityisiin kohdistuvien käskyjen ja kieltojen antamista ilman edeltäviä käsittelytoimia. Tosiasiallinen julkisen vallan käyttäminen voi ilmetä myös niin, ettei asiassa tehdä oikeudellisessa mielessä hallintopäätöstä, vaan virkamies ainoastaan suorittaa tietyn toimen.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- **Julkisen vallan käytön** piiriin luetaan perustuslain esitöissä ensinnäkin sellaiset norminanto-, lainkäyttö- ja hallintopäätökset, jotka tehdään yksipuolisesti ja joiden vaikutus ulottuu yksityisiin oikeussubjekteihin.
- Toisena keskeisenä julkisen vallan käytön muotona voidaan pitää välitöntä voimakeinojen käyttämistä ulkopuolisiin nähden. Julkisen vallan käytön ydinalueeseen kuuluvat esimerkiksi poliisitoimi, tuomioistuinlaitoksen lainkäyttötoiminta, ulosottotoimi ja verotus sekä viranomaisen oikeus määrätä ulkopuolisille virallisia seuraamuksia (esim. uhkasakko).
- Julkisen vallan alaa ei voida kuitenkaan tyhjentävästi määritellä, vaan sitä voidaan tarpeen mukaan ja perustuslain sallimissa rajoissa lainsäädännöllä laajentaa tai supistaa. (HE 1/1998 vp, s. 74)

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- **Merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä** on perustuslain 124 §:n yhteydessä pidettävä esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. (HE 1/1998 vp, s. 179/II).
- Merkittävänä julkisen vallan käyttönä on perustuslakivaliokunnan käytännössä pidetty esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta puuttua merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin (ks. esim. PeVL 62/2010 vp, s. 6/I ja PeVL 28/2001 vp, s. 5/II).
- Tästä näkökulmasta selvänä voidaan pitää, että kaikki ne ratkaisut, joilla olennaisesti puututaan perustuslain 7 §:ssä tarkoitettuun henkilökohtaiseen vapauteen tai koskemattomuuteen (esim. tarkkailuun ottaminen, hoitoon määrääminen ja virka-avun pyytäminen) sisältävät merkittävän julkisen vallan käyttöä (PeVL 5/2014 vp, s. 2).

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- Hallituksen käsityksen mukaan ei ole sellaista perustuslakivaliokunnan käytäntöä, jonka perusteella voitaisiin yksiselitteisesti arvioida, onko kuoleman toteaminen julkinen hallintotehtävä/julkisen vallan käyttöä vai ei.
- Kuolemalla ja siihen liittyvillä menettelyillä on yhteys perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattuun jokaisen oikeuteen elämään. Kuolemalla on yleisesti merkittäviä oikeusvaikutuksia.
- Jos asian arvioinnissa korostetaan kuoleman toteamisen luonnetta hallinnollisena toimena sekä kuoleman toteamisesta seuraavia toimia ja seuraamuksia, voidaan päätyä arvioon, että kyseessä on julkinen hallintotehtävä.
  - Kuoleman toteaminen johtaa kuolemaa koskevan merkinnän tekemiseen väestötietojärjestelmään. Kuoleman toteamiseen ajankohtaan kytkeytyy välittömiä tai välillisiä perhe- ja perintöoikeudellisia vaikutuksia.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- Jos taas asiaa arvioidaan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kontekstissa tapahtuvana hoitoon ja palveluiden antamiseen liittyvänä toimintana, voidaan päätyä arvioon, ettei kyseessä ole julkinen hallintotehtävä.
- Kuoleman toteaminen ei ole toimi, joka johtaa ihmisen kuolemaan, vaan toteamisessa on kyse elintoimintoihin kohdistuvan tutkimuksen tai kohdistuvien tutkimusten tekemiseen perustuvaa johtopäätöstä siitä, että ihminen on kuollut. Kuoleman toteamisessa tehtäviä tutkimuksia voi pitää hoidolliseen toimenpiteeseen rinnastuvana toimenpiteenä, eikä niihin sisälly varsinaista harkintavaltaa tai päätöksentekoa.
- PeV on arvioinut sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden luonnetta lausunnossa PeVL 49/2025 vp. Perustuslakivaliokunta katsoi, että ainakaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 12 §:n mukaan rajatuissa ostopalveluissa ei ole kyse julkisista hallintotehtävistä (PeVL 49/2025 vp, kappale 8).
  - Käytännössä tämä tarkoittaa, että perustuslakivaliokunnan kannan mukaan valtaosa sosiaali- ja terveydenhuollossa annettavista palveluista eivät ole julkisia hallintotehtäviä.
  - Mainitussa 12 §:ssä kuitenkin siis rajataan hyvinvointialueiden ostopalveluiden ulkopuolelle palvelut, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, jollei lailla erikseen toisin säädetä
- Tässä esityksessä on arvioitu, ettei kuoleman toteaminen ole julkinen hallintotehtävä

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- Kun kuolema todetaan aivokuoleman perusteella, ihmisen sydän vielä sykkii. Aivokuolemaa seuraa lyhyehkön ajan sisällä muun elimistön kuolema, ellei elintoimintoja ylläpidetä koneellisesti yllä.
- Aivokuoleman toteaminen on käytännössä edellytys sille, että lääkäri tekee päätöksen sydäntä, verenkiertoa ja hengitystä ylläpitävien laitteiden sammuttamisesta. On kuitenkin huomattava, että vaikka laitteilla voidaan ylläpitää verenkiertoa ja sydämen toimintaa, on ihminen jo kuollut eikä hän enää ole palautettavissa eläväksi.
- Täten vaikka aivokuoleman toteaminen käytännössä johtaa muun elimistön elintoimintojen ylläpidon lopettamiseen, ei aivokuolemankaan toteamisen arvioida merkitsevän julkisen hallintotehtävän hoitamista eikä julkisen vallan käyttöä.
- Ainakaan hallituksen käsityksen mukaan kuoleman toteamista ei voida pitää merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä edes aivokuoleman toteamisen yhteydessä.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- Jos kyseessä on kuitenkin PeV:n arvion mukaan julkinen hallintotehtävä, edellytykset tehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle lähtökohtaisesti arvioidaan täyttyvän
- Tehtävän antamisesta **säädettäisiin lailla**
- On **tarkoituksenmukaista,** että kuoleman voi todeta myös yksityisen palveluntuottajan palveluksessa oleva ammattihenkilö, koska julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa käytetään laajasti ostopalveluita ja vuokratyövoimaa.
- **Perusoikeuksien, oikeusturvaa ja muun hyvän hallinnon vaatimuksien turvaaminen:**
  - Tehtävää hoitavien henkilöiden sopivuutta ja pätevyyttä sekä menettelyn asianmukaisuutta varmentaisivat säännökset, jossa säädetään kuoleman toteamiseen oikeutettujen henkilöiden pätevyydestä sekä edellytyksistä, milloin eri ammattihenkilöt voivat todeta kuoleman.
  - Toiminnan valvontaan soveltuu sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaa koskeva sääntely.
  - Lain säännösten vastaisesti suoritettuun kuoleman toteamiseen liittyisi myös rikosoikeudellinen rangaistusvastuu ehdotetun 16 §:n sääntelyn nojalla.
- Huom. kuitenkin mahdollinen tarve täsmentää **virkavastuusääntelyä,** jos kyseessä julkisen vallan käyttäminen

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja julkisen vallan käyttö

- Julkisen vallan käyttäminen viranomaistoiminnan sisällä erillinen kysymyksenasettelunsa
- Jos kuoleman toteaminen katsotaan julkisen vallan käytöksi, ehdotetun sairaanhoitajan kuoleman toteamista koskevan sääntely käytännön sovellettavuus voisi jäädä merkitykseltään aiottua huomattavasti vähäisemmäksi, ellei sitten hyvinvointialueesta annetun lain 92.2 §:stä voida säätää tapauskohtaisia poikkeuksia, tai elleivät hyvinvointialueet vaihtoehtoisesti siirry käyttämään virkasuhdetta ainakin osan sairaanhoitajien osalta.
- Hallituksen käsityksen mukaan ei ole nimenomaista valtiosääntöoikeudellista estettä, etteikö viranomaiseen työsopimussuhteessa oleva voi käyttää julkista valtaa
  - Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 11 §:n mukaan toimihenkilöiden työsuhteeseen Kansaneläkelaitokseen sovelletaan työsopimuslakia (55/2001), ja vain pääjohtaja ja johtajat ovat virkasuhteessa. (ks. PeVL 7/2001 vp, StVM 20/2001 vp)
  - Vaikka ortodoksisen kirkon palvelussuhteen lajina [oli aiemmin] käytetty virkasuhdetta, eivät ortodoksisen kirkon julkiset tehtävät perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan edellytä perustuslain 124 §:n kannalta virkasuhteen säilyttämistä ortodoksisessa kirkossa (PeVL 28/2006 vp)
- Vastakkainen tulkinta johtaisi erikoiseen tilanteeseen, jossa julkista valtaa sisältävä tehtävä voitaisiin antaa lailla täysin yksityisen toimijan tehtäväksi, mutta sitä ei voisi suorittaa viranomaisessa työskentelevä työsopimussuhteessa oleva henkilö.
- Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön (PeVL 5/2014 vp ja PeVL 11/2016 vp) perusteella merkittävää julkisen vallan käyttöä koskevan tehtävän voi ilmeisesti kuitenkin suorittaa vain virkasuhteinen henkilö.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

- PL 8: Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi.
  - Rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa (PeVL 48/2017 vp, s. 9)
  - Suhteellisuusvaatimus puolestaan edellyttää sen arvioimista, onko kriminalisointi välttämätön sen taustalla olevan oikeushyvän suojaamiseksi
  - Rangaistusseuraamuksen ankaruuden tulee perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan olla oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen, ja rangaistusjärjestelmän kokonaisuudessaan tulee täyttää suhteellisuuden vaatimukset (esim. PeVL 9/2016 vp, s. 6, PeVL 56/2014 vp, s. 3 ja PeVL 16/2013 vp, s. 2).
- Esityksessä luovuttaisiin blankorangaistussäännöksestä ja säädettäisiin täsmällisesti rikosoikeudellisen rangaistusvastuun alaiset teot
- Kuoleman toteamisen ja kuolemansyyn selvittämisen menettelyillä on yhteys PL 1.2 §:ään ja PL 7.1 §:n suojaan, joten voidaan esillä katsoa olevan yhteiskunnallisesti merkittävä konteksti, joka puoltaa tekojen kriminalisointia niin tahallisina kuin törkeän huolimattomina
- Rangaistuksena voitaisiin tuomita sakko tai vankeutta enintään kuusi kuukautta.

Oikeudenmukainen oikeudenkäynti

- PL 21 §: Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla
- EIS 6 artikla: oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä on katsottu siihen sisältyvän, ettei rikoksesta epäiltyä tai syytettyä saa pakottaa tai painostaa myötävaikuttamaan syyllisyytensä selvittämiseen (itsekriminointisuoja). Oikeuskäytännössä itsekriminointisuojaa on ulotettu myös rikosprosessin ulkopuolelle tietyin edellytyksin.
- Itsekriminointisuojan ulottuvuuksia on linjattu oikeuskäytännössä (ks. KKO:2009:80) ja käsitelty oikeuskirjallisuudessa, mutta asiaa koskevaa perustuslakivaliokunnan systemaattista lausuntokäytäntöä ei vaikuta olevan.
- Esityksen perusteluissa tuotaisiin esiin, ettei velvoite ilmoittaa vainajasta poliisille, eikä ilmoituksen laiminlyöntiin liittyvä rangaistusvastuu koske sellaista sosiaali- ja terveydenhuollossa työskentelevää, joka on itse aiheuttanut vainajan kuoleman

Sosiaali- ja
terveysministeriö